

SHISHASIMON TANA DESTRUKSIYASINI KONSERVATIV DAVOLASHDA SEAVIT PREPERATINING SAMARADORLIGI

Nargiza Yuldashevna Xuddieva

Buxoro davlat tibbiyot instituti

ANNOTATSIYA

Shishasimon tana destruksiyasi (ShTD) - bu shishasimon tananing normal tuzilishi buzilganligi, uning suyulishi va fibrillalarning qalinlashuvi bilan kechadigan patologik jarayon. ShTD ko'pincha keksa odamlarda ateroskleroz va umumiy qon tomir kasalliklari fonida rivojlanadi. Eng keng tarqalgan - ipsimon ShTD, lekin "oltin" yoki "kumush" yomg'ir shaklidagi destruksiya xam bo'lishi mumkin.

ShTD sog'liq uchun xavfli bo'lgan kasalliklarga taalluqli emas, ammo shishasimon tanada zich, shaffof bo'lmagan xiraliklarning rivojlanishi bemorning hayot sifatini, doimiy tashvish bilan bog'liq barqaror depressiv holatlarning rivojlanishiga qadar yomonlashtiradi. ShTD uchun ishlatiladigan dorilar etarli darajada samarali emas va ularga munosabat noaniq. Yaqinda ShTD ni davolashda shishasimon tana uchun mikroelementlar manbai bo'lgan Siavit preparati ishlab chiqarildi. Ushbu preparat keksa odamlarda shishasimon tanada yuzaga keladigan metabolik kasalliklarni hisobga olgan holda ishlab chiqilgan. Maqola "Siavit" preparatining (MChJ "ASEPTICA", O'zbekiston) shishasimon tana destruksiyasini yo'q qilishda samaradorligini o'rganishga bag'ishlangan.

Kalit so'zlar: Shishasimon tana destruksiyasi (ShTD), siavit, davolash.

ABSTRACT

The destruction of the vitreous body (DST) is a pathological process in which the normal structure of the vitreous body is disturbed, accompanied by its liquefaction and thickening of the fibrils. DST often develops in older people against the background of atherosclerosis and general vascular diseases. The most common filamentous DST, but there can be destruction in the form of "gold" or "silver" rain.

DST does not belong to diseases that are dangerous to health, however, the development of dense, opaque opacities in the vitreous body significantly impairs the patient's quality of life, up to the development of stable depressive conditions associated with constant anxiety.

The drugs used for DST are not effective enough and the attitude towards them is ambiguous. Recently, in the treatment of DST, the drug Siavit (Seavit) has been used, which is a source of micronutrients for the vitreous body. This drug was developed taking into account the metabolic disorders occurring in the vitreous body in older people. The article is devoted to the study of the effectiveness of the drug "Siavit" (LLC "ASEPTICA", Uzbekistan) in the destruction of the vitreous body (DST).

Keywords: destruction of the vitreous body, siavit, treatment.

KIRISH

Suzuvchi xiraliklarni vizualizatsiya qilish muayyan qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi, chunki oftalmoskopiya paytida shishasimon tanadagi xiraliklarni aniqlash har doim ham mumkin emas. ShT diagnostikasining standart usuli ultratovush tekshiruvi (ultratovush) bo'lib, bu destruksiyalarning lokalizatsiyasini, ularning zichligi va hajmini baholash imkonini beradi. Xususan, ultratovush orqa shishasimon tananing ko'chishi va veys halqasining shakllanishi uchun juda informatsiondir. Biroq, hal qilinmagan asosiy muammo - xiraliklarning ultratovushli miqdoriy tavsifi, shuningdek shishasimon tana xiraliklarining tadqiqot protokolidagi standart muammosi. Ultratovush suzuvchi shaffoflikdan to to'r pardasi va linzalargacha bo'lgan masofani baholashda katta amaliy ahamiyatga ega. Bir qator mualliflarga ko'ra, xavfsiz qiymat 3 mm va undan ko'p.

To'r pardaning optik kogerent tomografiyasi (OKT) shishasimon tana xiraliklarni aniqroq tasavvur qilish va hujjatlashtirish imkonini beradi. Shishasimon tana xiraliklari tomonidan to'r pardaga tushadigan maydon, intensivlik, soyalar va penumbraalarning lokalizatsiyasini baholashga imkon beradi. OKT shishasimon tana xiraliklarining sifat va miqdoriy bahosini beradi, lekin bu usul faqat to'r pardasi yaqinida joylashgan xiraliklarga nisbatan qo'llaniladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Inson shishasimon tanasi -bu ko'z ichidagi optik jihatdan shaffof gelga o'xshash bo'lib, taxminan 98% suvdan va kollagen va gialuron kislotasi kabi makromolekulalardan iborat. Shishasimon tana ko'z linzalari va ko'zning to'r pardasi orasidagi bo'shliqni to'ldiradi, u ko'z olmasi hajmining 2/3 qismini egallaydi. Ma'lumki, qarish bilan shishasimon tananing tarkibi va tuzilishi o'zgaradi, bu orqa shishasimon tana ko'chishi xavfining oshishi bilan kechadi.

Ko'zning shishasimon tanasining buzilishi ko'pincha turli xil fiziologik va patologik sabablarga ko'ra sodir bo'ladi:

- ko'z olmasining tuzilishidagi yoshga bog'liq o'zgarishlar;
- ko'zda surunkali yallig'lanish jarayonlarining mavjudligi;
- qandli diabet;
- qon aylanish tizimi kasalliklari (ateroskleroz, arterial gipertenziya, tomirlardagi distrofik o'zgarishlar);
- miopiya yuqori darajasi;
- distrofiya;

- bo'yin aterosklerozi mavjud bo'lganda arterial tomirlarning siqilishi;
- gormonal o'zgarishlar homiladorlik, menopauza, balog'at davrida, gormonal terapiya tayinlanishi bilan namoyon bo'ladi;
- ko'z, burun, bosh jarohatlari (shu jumladan operatsiya);
- gelmintik invaziya (toksoplazmoz);
- tez -tez va uzoq davom etadigan vizual stress;
- psixoemotsional stress, depressiya;
- jismoniy charchash;
- ichki organlarning ayrim kasalliklari;
- vitaminlar, makro- va mikroelementlarning etishmasligi;
- organizmga toksik yoki nurlanish ta'siri

Miyopiya va qandli diabet kabi kasalliklar ham shishasimon tananani suyultirish jarayonini yomonlashtirishi va intravitreal kollagen agregatlarining shakllanishiga olib kelishi mumkin. Bu intravitreal xiraliklar to'r pardasiga soya solishi mumkin. Bemorlar ularni chiziqlar, nuqta, pashshalar ko'rinishi bilan ko'rish maydonida harakatlanayotgan qora yoki kulrang tuzilmalar sifatida ko'rishadi. Bu hodisa klinik ko'rinishda shishasimon oynada "suzuvchi xiraliklar" deb ta'riflanadi. Uzoq vaqt davomida shishasimon tanasida suzuvchi xiraliklarning mavjudligi kichik muammo hisoblanar edi va ko'p hollarda ularning bemorlarning ko'rish va hayot sifatiga salbiy ta'siri kam baholanadi. Hozirgi vaqtda shishasimon tanada suzuvchi xiralikdan aziyat chekayotgan bemorlarning ko'pchiligi kasallik alomatlaridan xalos bo'lish qobiliyatiga ega. So'nggi paytlarda shishasimon tanadagi suzuvchi xiraliklarni davolashning yangi invaziv bo'lmagan usuli paydo bo'ldi - Siavit (ASEPTICA MChJ, O'zbekiston) preparati-fermentativ yoki oksidlovchi parchalanish jarayonlarini sintez qilish va sekinlashtirish. Shunday qilib, ko'zning fiziologik tuzilishini normal holatda ushlab turish va fotooksidlanishdan himoya qilishda ishtirok etadigan minerallar va vitaminlarni qabul qilishni optimallashtirishga yordam beradi.

Ishning maqsadi: "Seavit" preparatining samaradorligini baholash ("ASEPTICA" MChJ, O'zbekiston).

Uzum yadrosi ekstrakti - 20 mg, gialuron kislota - 25 mg, xondroitin sulfat - 85 mg, glyukozamin sulfat - 160 mg, magniy oksidi - 90 mg, E vitamini - 3,5 mg, B6 vitamini - 0,5 mg.larni o`z ichiga olgan "Siavit" preparatini shishasimon tananing yallig'lanmagan etiologiyali destruksiyasi bor bo'lgan bemorlarni davolashdagi samaradorligini aniqlash.

Barcha bemorlar RIKMIATM Buxoro filialida tekshirildi. Barcha bemorlarga standart oftalmologik tekshiruvlar o'tkazildi (viziometriya, refraktometriya, OKT, pnevmonometriya, A-B ultratovushli skanerlash).

Tadqiqot 2 guruhga bo'lingan 36 bemorni o'z ichiga oladi. Asosiy va nazorat. Asosiy guruhni 18 bemor (40 yoshdan 60 yoshgacha bo'lgan 8 ta erkak va 10 ta ayol) tashkil etdi. Nazorat guruhi 18 ta bemorni (40 yoshdan 60 yoshgacha bologna 9 ta erkak va 9 ta ayol) tashkil etdi. Ular oxirgi 1-6 oy ichida paydo bo'lgan yoki yomonlashgan suzuvchi xiraliklar, o'rgimchak to'rlari, ipsimon xiraliklar, passacha uchib yurishi kabi shikoyatlar qilishdi.

Boshqa oftalmologik kasalliklarga chalingan bemorlar, shuningdek umumiy somatik yo'nalishdagi dori -darmonlarni qabul qiladigan bemorlar tadqiqotdan chetlatildi.

Tekshiruv guruhiga B-skanerlash bo'yicha kasallik tarixida o'rtacha darajada xiralik bo'lgan bemorlar kiritildi, lekin ular ko'rish o'tkirligining pasayishi haqida faol shikoyat qilmadilar. Ular 3 oy davomida kuniga 1 tomchidan 3 maxal "Emoprox" tomchisini ("World Medicine Ophthalmics", Turkiya) tomizishdi, "Wobenzim" planshetlarini ("Atrium", Rossiya), 1 tabletkadan kuniga 3 marta 3 oy davomida qabul qilishdi.

Asosiy guruh bemorlari sxema bo'yicha "Seavit" preparatini ("ASEPTICA" MChJ, O'zbekiston) sxema bo'yicha qabul qilishdi: uch oy davomida kuniga 3 marta 1 kapsuladan qabul qilishdi, "Emoprox" tomchisini ("World Medicine Ophthalmics", Turkiya) 1 tomchidan 3 maxal tomizishdi.

Biz davo kursidan oldin va keyin tahlil qildik.

Biz ko'rish qulayligi darajasining asosiy shikoyatga bog'liqligining shartli o'lchovini ishlab chiqdik - birdan to'rtgacha

I - "Menda bezovtalik ko'p, suzib yuruvchi loyqalanishlar ishga juda xalaqit beradi";

II - "Men har kuni xiraliklarni ko'raman, ular faol vizual jarayonda xalaqit beradilar";

III - "Men loyqalikni ko'raman, ammo kamdan - kam sezaman";

IV - "Men hech qanday loyqalikni ko'rmayapman".

Shuningdek, biz har ikki guruhdagi bemorlarning shikoyatlar dinamikasini toifalar bo'yicha baholadik: I - "xiralik yo'qoldi yoki kamaydi", II - "xiralik saqlangan"

Davolanishdan oldin va keyin barcha bemorlar ko'z olmasining ikki o'lchovli ko'ndalang tasvirini B-skanerdan o'tkazdilar va xiraliklarning topografik (joylashuvi) va sifat (reflektivlik) xususiyatlarini tahlil qildilar.

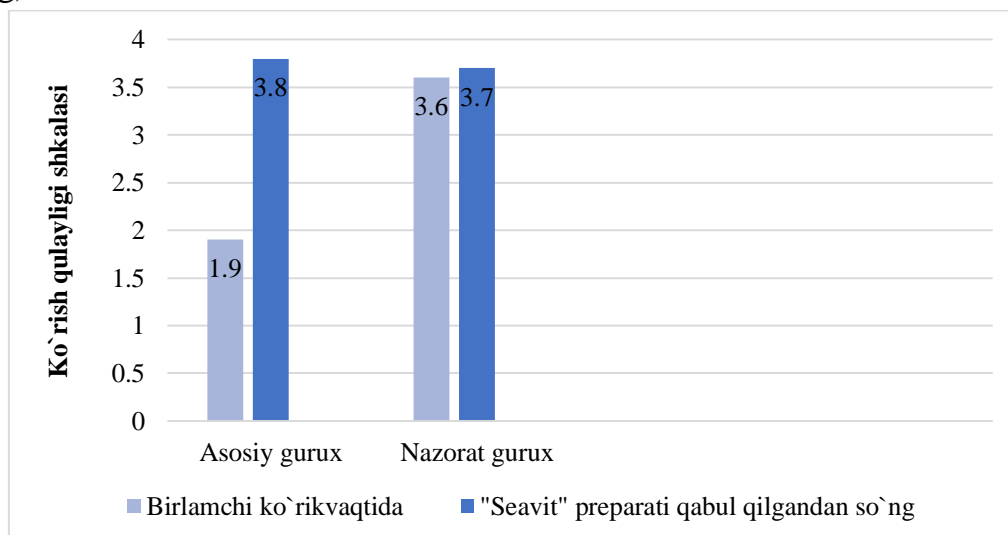
Xiraliklarning maksimal kontsentratsiyasi zonasi topografik jihatdan baholandi, ko'pincha ShTning pastki bo'limlarida aniqlandi.

B-skanerlash bir vaqtning o'zida A-skanerlash pozitsiyasini ko'rsatuvchi vektor tasviri bilan to'ldirildi-vaqt amplitudasi koordinatalarida bir o'lchovli tasvir.

A-skanerlashni talqin qilganda, B-skanerlashda ko'rinadigan ShT xiraliklari soniga mos keladigan aks-sadolar soni, shuningdek, ularning gistologik tuzilishi bilan bog'liq bo'lgan parametr, xiraliklar aks-sadosining balandligi va kuchi baholandi.

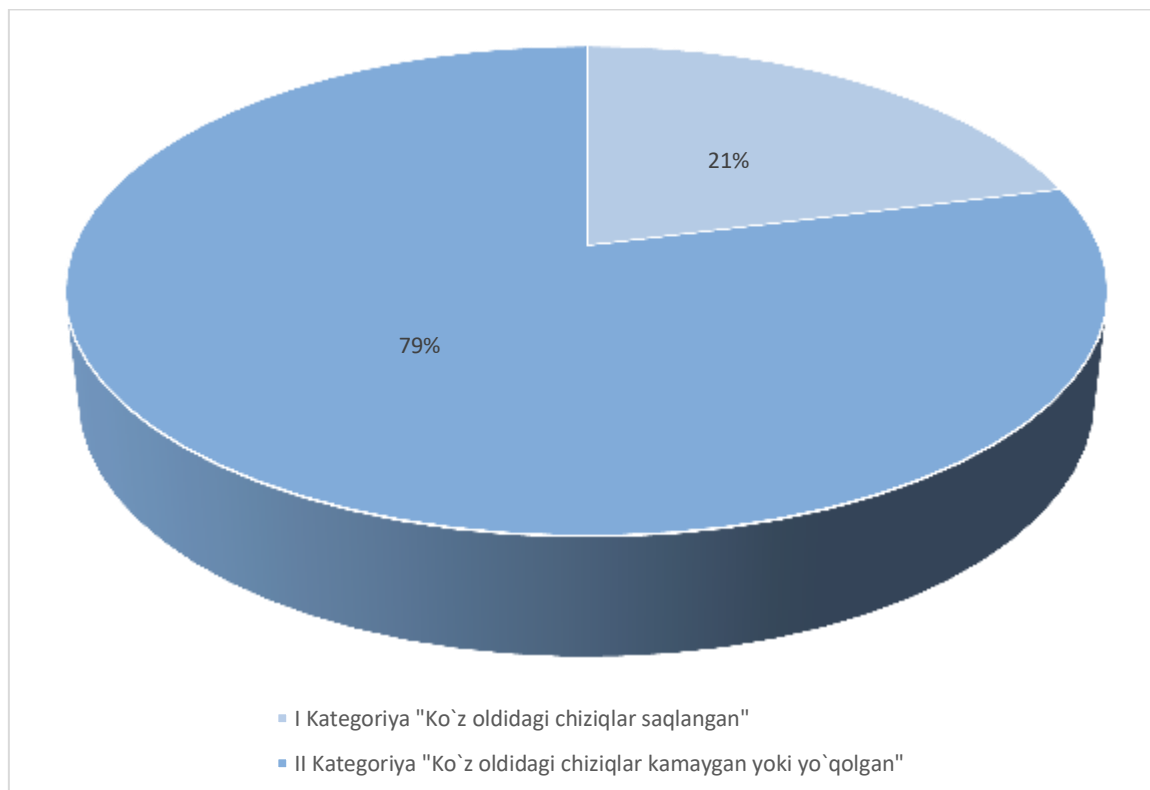
NATIJARLAR

"Seavit" preparati ("ASEPTICA" MChJ, O'zbekiston) bilan davolanish kursidan so'ng ko'rish o'tkirligi qulayligi darajasining an'anaviy shkalasi bo'yicha shikoyatlar tahliliga asoslanib, asosiy guruh bemorlarida ko'rish o'tkirligi qulayligi darajasi ikki baravar ko'paydi (1 -rasm) ... Nazorat guruhida sezilarli o'zgarishlar kuzatilmadi, chunki ko'rish o'tkirligi darajasi dastlab yuqori bo'lgan (1 -rasmga qarang).

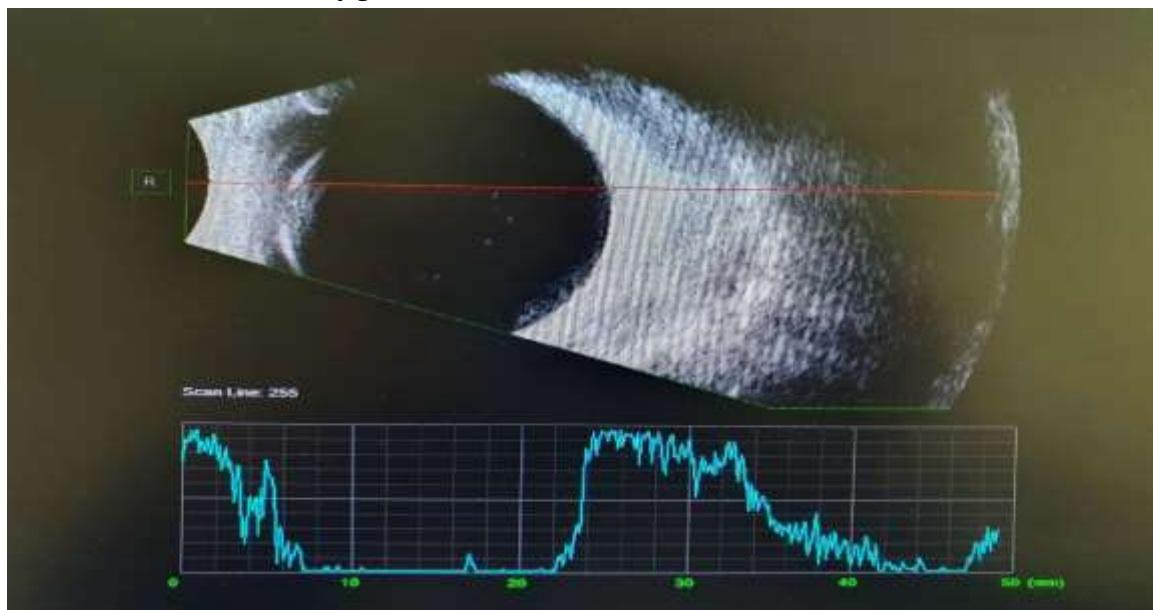
1. Rasm. Asosiy va nazorat guruhlarida bemorlarning ko'rish qulayligi darajasining dinamikasi.

Ko'z oldidagi chiziqlar haqidagi shikoyatlarning sifatini I va II toifalarda baholab shuni ta'kidlash kerakki, aksariyat hollarda (76%) bemorlar davolanishdan so'ng ko'zlar oldida (I toifali) bulutlar kamayishi yoki yo'qligi haqida xabar berishgan (2 -rasm).

2. Rasm. Asosiy guruh bemorlarining ko'z oldidagi chiziqlar haqidagi shikoyatlari sifatidagi o'zgarishlar.

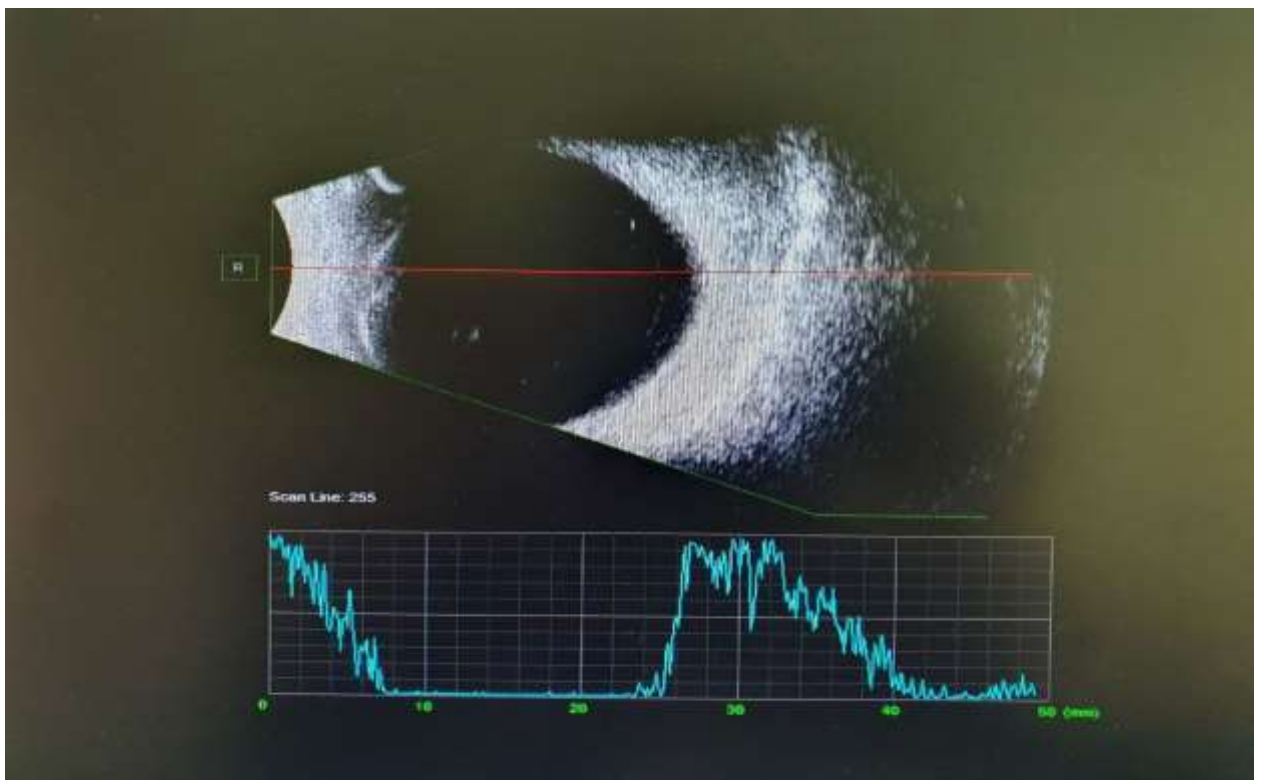
Ikkala guruh bemorlarida ham, kurs oxirida, A va B kombinatsiyalangan skanerlash ma'lumotlariga ko'ra, topografik xarakteristikalar o'zgarimas edi: 82% hollarda xiralashishlar kamaygan.

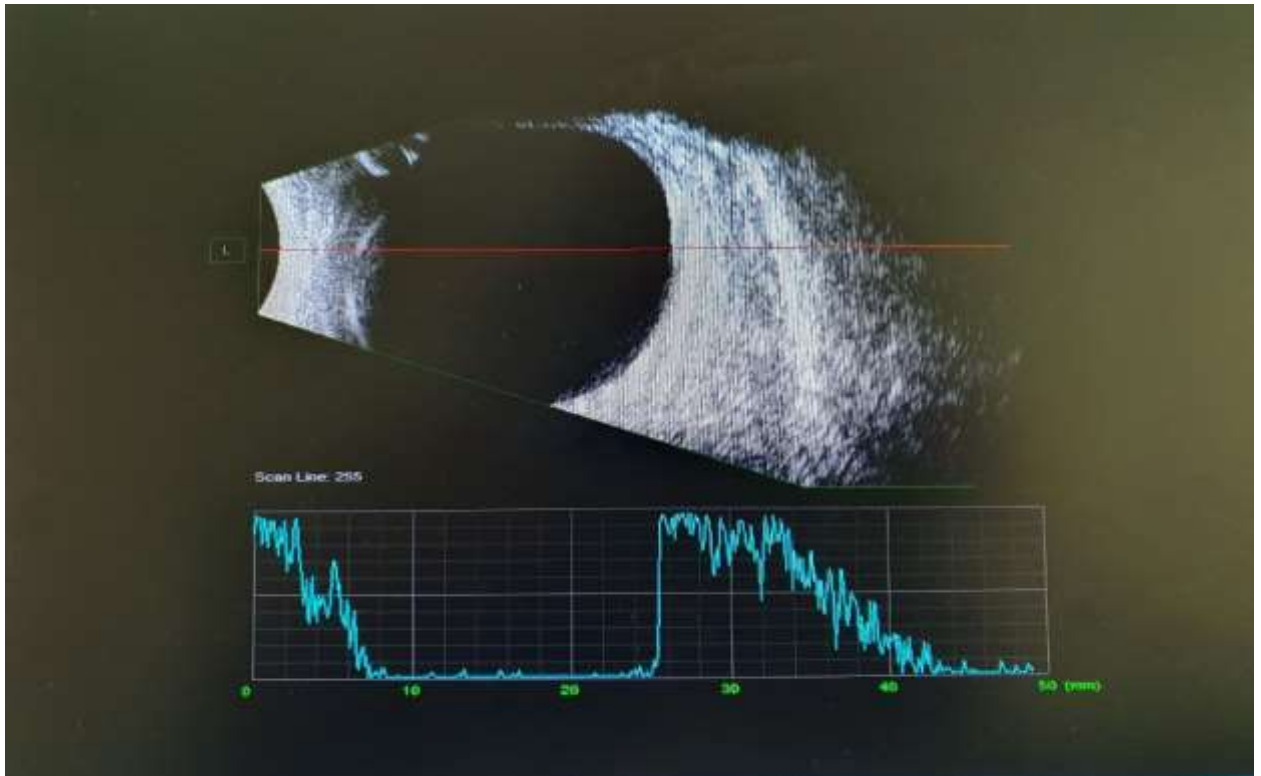
3. Rasm. Dastlabki tashrifda bemor A.ni A- va B-skanerlash. B -skanerlash: meridian bo'ylab ko'ndalang proektsiyada soat 6 da - shishasimon tanadagi o'rtacha xiralik.

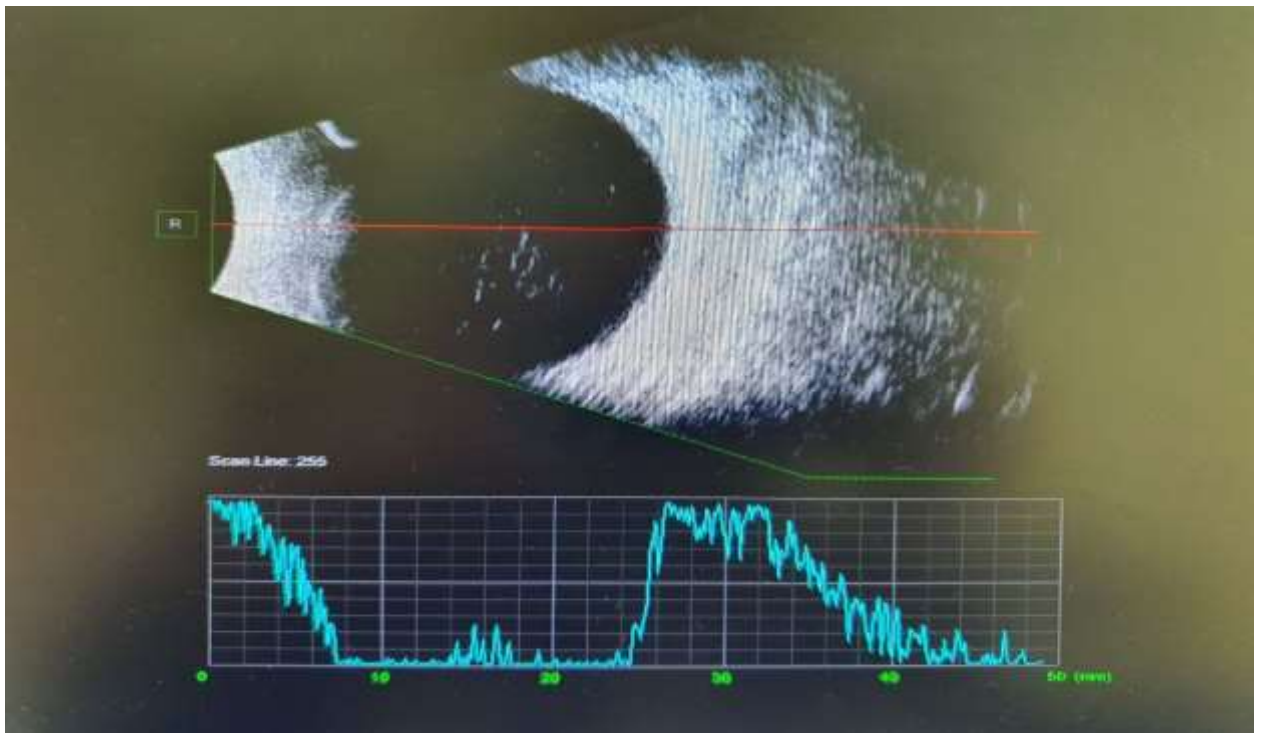
- 4. Rasm.** "Seavit" preparati kursidan so'ng (3 oydan keyin) bemor A.ni A va B-skanerdan o'tkazish. B -skanerlash: meridian bo'ylab ko'ndalang proektsiyada soat 6 da - shishasimon tanada donador suzuvchi xiralik.

- 5. Rasm.** Dastlabki tashrifda bemor M.ni A- va B-skanerlash. B -skanerlash: soat 9 da meridian bo'ylab ko'ndalang proektsiyada - shishasimon tanadagi o'rtacha xiraliklar.

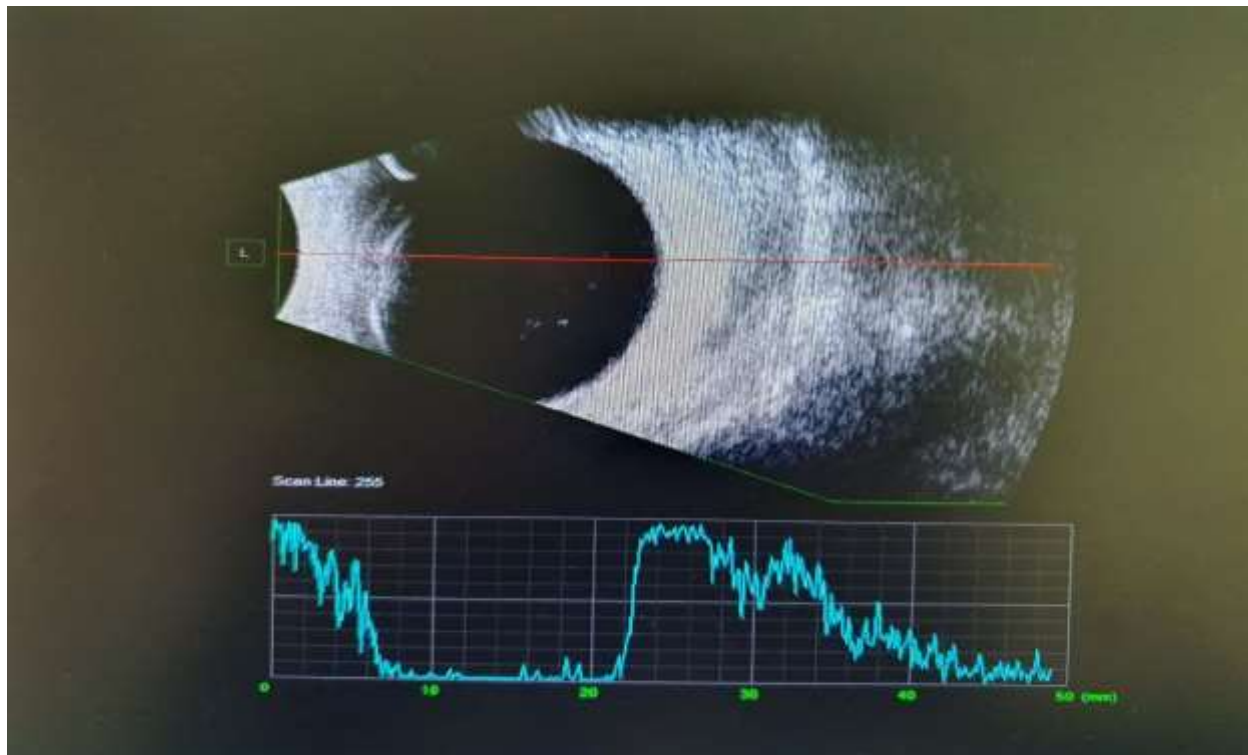

6. Rasm. "Seavit" preparati kursidan so'ng (3 oydan keyin) bemor M.ning A- va B-skanerlari. B - skanerlash: soat 9 da meridian bo'ylab ko'ndalang proektsiyada - shishasimon tanadagi donador suzuvchi xiralik.

7. Rasm. Dastlabki tashrifda bemor U.ni A- va B-skanerlash. B -skanerlash: soat 9 da meridian bo'ylab ko'ndalang proektsiyada - shishasimon tanadagi ko'p miqdordagi xiraliklar.

8. Rasm. "Seavit" preparatini qabul qilishdan so'ng (3 oydan keyin) bemor U.ni A- va B-skanerlash. B -skanerlash: soat 9 da meridian bo'ylab ko'ndalang proektsiyada – shishasimon tanada o'rtacha suzuvchi xiraliklar.

Bizning kuzatishlarimiz shuni tasdiqlaydiki, "Seavit" preparatining faol moddalari ("ASEPTICA" MChJ) ShTda mavjud bo'lgan xiraliklarni qisman "eritishga" yordam beradi, shuningdek yangilarining paydo bo'lishining oldini oladi.

XULOSALAR

1. "Seavit" preparati (MChJ "ASEPTICA", O'zbekiston) ko'rish qulayligi darajasini oshiradi va ko'p hollarda ko'z oldida chiziqlarning sub'ektiv shikoyatlarini kamaytiradi, shuning uchun uni oftalmolog klinik amaliyotida qo'llash mumkin.

2. Ultratovushli ob'ektiv ma'lumotlarga ko'ra, "Seavit" ("ASEPTICA" MChJ, O'zbekiston) preparatining bir kursidan keyin A va B skanerlari kombinatsiyasi, ShTda shaffoflik pasayish tendentsiyasi, shuningdek ularning sifat xususiyatlarining o'zgarishi aniqlandi.

3. Medikamentoz terapiyasi ("Seavit" MChJ "ASEPTICA", O'zbekiston) ShTD bilan og'rigan bemorlarda xulq -atvor reaksiyalarining og'irligini kamaytirishga yordam beradi, chunki davolanish jarayonining o'zi ularning hissiy holatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

4. "Seavit" preparati ("ASEPTICA" MChJ, O'zbekiston) har qanday og'irlikdagi

REFERENCES

1. Buyuk tibbiy entsiklopediya: 35 jildda / 2 -nashr. - M.: Sovet entsiklopediyasi, 1969-1978.
2. Jonson D., Xolland X. O'tkir boshlovchi suzuvchi va chaqnashlar // CMAJ, 2012; 184 (4): 431. havola
3. Sharma P., Sridhar J., Mehta S. Yonadi va suzadi // Prim Care, 2015; 42 (3): 425-435. havola
4. Maxacheva ZA Shishali tana anatomiyasida yangi. - M., 2006 yil.
5. Sebag J., Balazs E. A. Inson shishasimon tolalarining morfologiyasi va ultrastrukturasi // Invest Oftalmol, 1989; 30 (8): 1867-1871. Havola
6. Lagase J. P. Retinal defokus o'zgarishi nazariyasi va miyopiya rivojlanishi // Optometriya xabari. - 2011. - 1. - 48-57.
7. Xvatova AV, Fridman FE, Katargina LA Tug'ma üveitli bolalarda shishasimon tananing holati // Oftalmologiya xabari. - 1990. - T. 106, No 5. - S. 43-45.
8. Guseva MR Bolalardagi üveitning xususiyatlari // Rus bolalar oftalmologiyasi. - 2013. - No 1. - S. 22-25.
9. Efendiev N.M. Ko'z atrofidagi kontuziya qonashlari va autologik qonni eksperimental yuborishdan so'ng KTda ba'zi biokimyoviy parametrlarning o'zgarishi: Muallif referati. dis. ... Cand. asal fanlar. - Boku, 1966.- S. 29.
10. Sinav S., Demirci A., Sinav B., Oge F., Sullu Y, Kandemir B. A. Birlamchi ko'z ichi ichidagi gidatidli kist // Acta Oftalmol (Kopen), 1991; 69 (6): 802-804. havola
11. Dyuker J., Piter K., Binder S., D de Smet M., Gaudric A., Reichel E., Sadda S., Sebag J., Spaide R., Stalmans P. Xalqaro vitreomakulyar tortishishlarni o'rganish guruhi tasnifi. Vitreomakulyar yopishish, tortishish va makula teshigidan // Oftalmologiya, 2013; 120 (12): 2611-2619. havola
12. Milston R., Madigan M. C., Sebag J. Vitreusli suzuvchilar: Etiologiya, diagnostika va boshqarish // Surv Oftalmol, 2016; 61 (2): 211-227. Havola
13. Averyanov DA, Alpatov SA, Bukina VV va boshqalar Oftalmologiyada optik kogerentsiya tomografiyasi. - Irkutsk, 2005.- 167 b.
14. Doga A. V., Buryakov D. A., Normaev B. A. Shishali tananing suzuvchi xiraliklari: davolashga zamonaviy yondashuvlar // Xirurgiya yangiliklari, 2018. - No 4.

15. Nguyen J. H., Nguyen-Cuu J., Yu F. va boshqalar. Neodimiydan keyin vitreus tuzilishi va vizual funktsiyani baholash: Ytriy-alyuminiy-granat lazerli vitreoliz // Oftalmologiya, 2019; 126 (11): 1517-1526. Havola
16. Luo J., An X., Kuang Y. Ytriy-alyuminiy granatining (YAG) lazerli vitreolizining shishasimon suzuvchilar uchun samaradorligi va xavfsizligi // J Int Med Res., 2018; 46 (11): 4465-4471. Havola
17. Mura M., Barca F. 25-Gauge vitrektomiyasi // Dev Oftalmol, 2014; 54: 45-53. havola
18. Zaxarov V. D. Vitreoretinal jarrohlik. - M., 2003.- 173 b.
19. Hollands H., Jonson D., Brox A. C., Almeyda D., Simel D. L., Sharma S. O'tkir boshlovchi suzuvchi va chaqnoqlar: bu bemorda to'r pardasi ajralishi xavfi bormi // JAMA, 2009; 302 (20): 2243-2249. havolashishasimon tanani yallig'lanmagan holda yo'q qilishda tavsiya etilishi mumkin.